

De Mesdag Collectie

Vorbereidend lesmateriaal Cultuurmenu

Praktische informatie

Beste leerkracht,

Fijn om jullie binnenkort met groep 3 bij De Mesdag Collectie te verwelkomen. In deze docentenhandleiding vind je naast praktische informatie een brief voor de leerlingen en een aantal opdrachten waarmee het museumbezoek kan worden voorbereid of verwerkt in de klas.

Heb je na het lezen van de handleiding nog vragen? Neem dan contact met ons op via info@demesdagcollectie.nl

Tot snel, bij De Mesdag Collectie!

Praktische informatie

- Groep: 3
- Duur museumles: 75 minuten
- Aantal leerlingen: max. 32 leerlingen (Verdeel de klas vooraf in twee gelijke groepen.)
- Aantal (actieve) begeleiders vanuit school: min. 2, max. 4
- In het museum mag helaas niet worden gefotografeerd. Op het voorplein en in de tuin van het museum mag dat wel.

Huisregels

Het museum is heel zuinig op haar bijzondere collectie. Daarom hebben we een aantal huisregels opgesteld. Het is fijn als deze vóór het museumbezoek alvast met de leerlingen zijn doorgenomen:

- Aanraken is niet goed voor de kunstwerken, omdat ze daar sneller van slijten of op de grond kunnen vallen. Kom dus niet te dicht bij de kunstwerken. Als je wel iets mag aanraken, zal de museumjuf dat vertellen.
- Net als op school wordt er in het museum niet gerend.
- Luister goed naar de museumjuf, je eigen juf/meester en de hulpouder die meekomt.

In deze handleiding

• Praktische informatie	pagina 2
• Achtergrondinformatie	pagina 3
• Brief van meneer en mevrouw Mesdag	pagina 4, 10
• Opdracht voor in de klas: Mesdag en de zee	pagina 5
• Opdracht voor in de klas: Wat verzamel jij?	pagina 6
• Werkblad 1: Mesdag en de zee	pagina 7
• Werkblad 2: Wat verzamel jij?	pagina 8
• Werkblad 3: Wat hebben we allemaal gezien?	pagina 9

Achtergrondinformatie

Cultuurmenu-les ‘Mesdag en de zee’

Schilder Hendrik Willem Mesdag (1831-1915) hield van de zee. Hij woonde vlakbij het strand en kon de zee schilderen wanneer hij maar wilde. Elk moment zag die er anders uit; bij ondergaande zon, als het stormde of juist windstil was, en zo schilderde hij haar ook.

De beroemde zeeschilder maakte niet alleen kunst, hij verzamelde het ook – samen met zijn vrouw Sientje Mesdag van Houten (1834-1909). Voor al die kunstvoorwerpen lieten Hendrik en Sientje naast hun huis zelfs een museum bouwen!

Bij De Mesdag Collectie ervaren de leerlingen de bijzondere sfeer van een 19de eeuws museumgebouw. Door middel van kijk-, ruik-, teken- en andere doe-opdrachten ontdekken ze meer over de collectiestukken, het leven in de 19de eeuw en de zee. Ze ontdekken dat je bij het kijken naar kunst bijna al je zintuigen kunt gebruiken en dat je door samen te kijken meer te weten komt. Tijdens de workshop in het educatieatelier tekenen de leerlingen de kleuren van de zee en ontdekken ze dat daar veel variatie in kan zitten.

Over de Mesdags

De Mesdags waren zowel kunstenaars als verzamelaars. Ze werden pas op latere leeftijd professioneel schilder, nadat ze een erfenis ontvingen en voldoende bezaten om van hun hobby hun beroep te maken. Hendrik schilderde de zee, het strand en het vissersleven. Sientje schilderde vooral landschappen en stillevens. Ze woonden midden in hun ‘werkgebied’: hun huis aan de Laan van Meerdervoort grensde zo’n 150 jaar geleden nog aan bos en duinen. Verderop was het Scheveningse strand, waar ze vaak naartoe gingen om schetsen te maken die ze vervolgens uitwerkten in hun ateliers in het woonhuis.

In hun museum toonden Hendrik en Sientje vooral werken van Fran-

se kunstenaars en de schilders van de Haagse School; een beweging waar zij zelf ook toe gerekend werden. De schilders van de Haagse School gingen uit van het echte Hollandse landschap, maar wilden hier geen exacte kopie van maken. Veel belangrijker vonden zij de stemming die de natuur, een landschap of een zeegezicht, bij hen opriep. Die sfeer probeerden zij vast te leggen.

In het Haagse kunstleven waren Hendrik en Sientje belangrijke figuren. Hendrik was lange tijd voorzitter van kunstenaarsvereniging Pulchri Studio. Daarnaast stond hij bekend als promotor van de schilderkunst en organiseerde hij regelmatig succesvolle tentoonstellingen van de Haagse School in binnen- en buitenland. Sientje gaf schilderlessen en speelde een belangrijke rol in de ondersteuning van vrouwelijke kunstenaars.

De Mesdag Collectie

De meeste mensen denken bij de naam Mesdag aan het beroemde Panorama Mesdag. Dat Hendrik en Sientje in 1887 naast hun woonhuis een eigen museum lieten bouwen is minder bekend. Het museum was nodig om hun grote verzameling kunstobjecten in op te bergen. In 1903 werden de collectie en het museum overgedragen aan de Nederlandse Staat. In 2011 opende het museum, na een grondige renovatie, opnieuw de deuren voor het publiek.

Brief van meneer en mevrouw Mesdag

Als voorbereidende brief aan de leerlingen

Laan van Meerdervoort, 's-Gravenhage

Beste kinderen,

Laat ik ons even voorstellen: wij zijn Hendrik Willem en Sientje Mesdag. Het Me zijn beiden kunstenaar en wonen net als jullie te 's-Gravenhage. Het liefst schilderen we de zee en het buiteneen.

Maar we zijn niet alleen schilders, we zijn ook verzamelaars. Schilderij- en en beelden en prachtige vazen... We hebben er zelfs zoveel, dat we er speciaal een museum voor hebben laten bouwen. In de tuin van ons huis, hier aan de Laan van Meerdervoort.

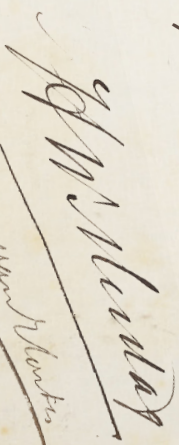
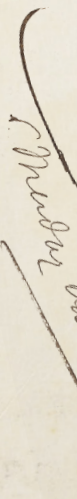
Ons museum heet 'De Mesdag Collectie' en iedereen is welkom om het te komen bekijken. Jullie natuurlijk ook! We zijn er zelf niet bij, maar zullen ervoor zorgen dat er mensen zijn die jullie van alles laten zien.

En als jullie er zijn, willen jullie ons dan ook ergens mee helpen? We hebben een heel bijzonder wandtapijt, met een heleboel verschillende dieren erop. Maar we zijn de tel een beetje kwijtgeraakt, want we ontdekken steeds weer andere dieren. Helpen jullie ons zoeken?

Alvast hartelijk dank daarvoor - en veel plezier in ons museum!

Hartelijke groet,

Hendrik Willem en Sientje Mesdag

Opdracht voor in de klas: Mesdag en de zee

Hendrik Willem Mesdag was de allerbeste in het schilderen van de zee. Hij won er zelfs een gouden medaille mee bij een wedstrijd voor kunstenaars. Mesdag ging vaak naar het strand om de zee te zien, zodat hij die thuis zo goed mogelijk kon naschilderen.

Maar de zee ziet er niet altijd hetzelfde uit. Soms regent het, dan weer schijnt de zon. Soms kan het ook hard waaien. Hoe ziet de zee er eigenlijk uit als het hard waait? Wat doet de wind met de golven? Soms zie je nog net de zon ondergaan en lijkt de zee heel veel verschillende kleuren te hebben. Heeft de zee ook een kleur in het midden van de nacht?

Als voorbereidende of verwerkende les

Deel **werkblad 1** uit. We zien verschillende afbeeldingen van kunstwerken uit De Mesdag Collectie. De meeste van deze schilderijen zullen jullie in het echt gaan zien / hebben jullie al in het echt gezien. Als we goed kijken, zien we dat de zee steeds net op een andere manier is geschilderd. Verbind de juiste woorden met het juiste schilderij. Op welk schilderij stormt het? Op welk schilderij is het zomer? Zit er ook een zee tussen waar het nacht is? Welke verschillende kleuren zijn er voor de zee gebruikt? Bespreek de uitkomsten (en de eventuele verschillen) na.

Lesduur

Ca. 20 minuten

Eventuele uitbreiding: vraag de leerlingen om drie verschillende zeegezichten te tekenen. De weersomstandigheden (stormachtig of juist kalm), het seizoen (zomer of winter) en de kleuren van de zee mogen ze zelf verzinnen.

Materiaal

- Voor iedere leerling een uitdraai van werkblad 1
- Potloden
- Bij uitbreiding: tekenpapier met kleurpotloden of krijtjes

Opdracht voor in de klas: Wat verzamel jij?

De Mesdags verzamelden een heleboel verschillende kunstwerken: schilderijen, tekeningen, beelden, vazen, wandtapijten... Ze hadden zoveel spullen dat die niet meer in hun huis pasten. Daarom lieten ze in hun tuin een museum bouwen waar genoeg plek was voor hun hele verzameling. Een ander woord voor verzameling is *collectie*. De verzameling van meneer en mevrouw Mesdag heet daarom *De Mesdag Collectie*.

Als voorbereidende les

Als je deze opdracht als voorbereidende les inzet, kun je werkblad 2 gebruiken.

Vertel de leerlingen dat we binnenkort op bezoek gaan bij een museum. Het museum heet De Mesdag Collectie en is de verzameling (collectie) van meneer en mevrouw Mesdag. Breng het gesprek op de leerlingen zelf: is er iemand die een eigen verzameling heeft? Wat verzamel jij? Waarom juist dat? Hoe ga je met je verzameling om? Ben je er voorzichtig mee? Is het goed opgeborgen? Laat je je verzameling graag aan anderen zien? Als je (nog) geen verzameling hebt: wat zou je graag willen verzamelen? Deel **werkblad 2** uit: laat de leerlingen hun eigen (fantasie-)verzameling tekenen en bespreek na.

Als verwerkende les

Als je deze opdracht als verwerkende les inzet, kun je zowel werkblad 2 als 3 gebruiken.

Je begint met een terugblik op wat de leerlingen hebben gezien bij

De Mesdag Collectie. Op **werkblad 3** staan afbeeldingen van een aantal kunstwerken die ze in het museum hebben gezien. Vraag de leerlingen of ze nog weten wat ze het mooiste kunstwerk vonden en welke opdrachten ze hebben gedaan. Laat de leerlingen verschillende woorden bij de kunstwerken opschrijven, denk aan: zee, boot, zon, zout. Bespreek de verschillende woorden en (her)schrijf deze eventueel samen op het bord.

Herinner de leerlingen eraan dat de Mesdags zelf kunstenaars waren, maar óók kunstwerken van andere kunstenaars verzamelden. Ze waren dus ook 'verzamelaars'. Breng het gesprek op de leerlingen zelf: is er iemand die een eigen verzameling heeft? Wat verzamel jij? Waarom juist dat? Hoe ga je met je verzameling om? Ben je er voorzichtig mee? Is het goed opgeborgen? Laat je je verzameling graag aan anderen zien? Als je (nog) geen verzameling hebt: wat zou je graag willen verzamelen? Deel **werkblad 2** uit: laat de leerlingen hun eigen (fantasie-)verzameling tekenen en bespreek na.

Lesduur

Ca. 20 minuten (als voorbereidende les) of 30 minuten (als verwerkende les)

Mogelijke uitbreiding: vertel iets over je eventuele eigen verzameling en laat daar voorbeelden van zien. Vraag de leerlingen om iets mee te nemen uit hun eigen verzameling en maak daarmee een tentoonstelling in de klas. Iedere leerling vertelt iets over zijn object.

Materiaal

- Voor iedere leerling een uitdraai van werkblad 2 (voorbereidende les) en / of 3 (verwerkende les)
- Kleurpotloden of krijtjes

Werkblad 1

Mesdag en de zee

Welk woord hoort bij welke plaatje?

Teken een pijl. Eentje staat er al.

Let op! Soms kan een woord bij meer dan één plaatje.

boot
maan
zee
zon
storm
zand
zomer
golf
nacht
wolk

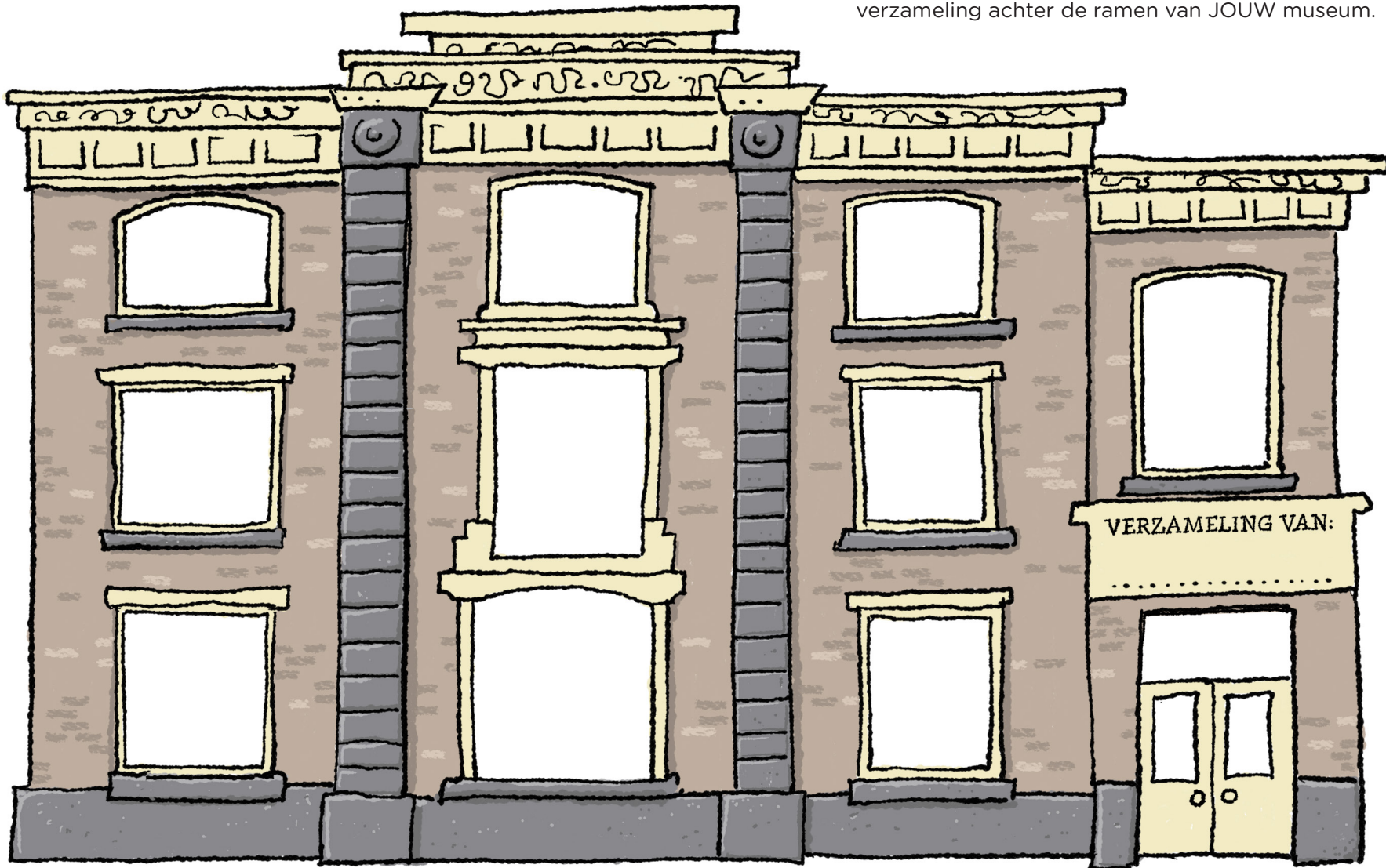

Werkblad 2

Wat verzamel jij?

Heb jij thuis een verzameling? Spaar je iets?

Wat zou je het liefst verzamelen? Teken je echte of je fantasie-verzameling achter de ramen van JOUW museum.

Werkblad 3

Wat hebben we gezien?

Welk kunstwerk vond jij het mooist? Zet een kruisje.
En weet jij een woord bij elk schilderij? Of twee woorden?
Of drie? Schrijf maar op! Eén woord staat er al.

ezel

Laan van Meerderwaart, 's-Gravenhage

Beste kinderen,

Laat ik ons even voorstellen: wij zijn Hendrick Willem en Sientje Mesdag. We zijn beiden kunstenaar en wonen net als jullie te 's-Gravenhage. Het liefst schilderen we de zee en het buitenleven.

Maar we zijn niet alleen schilders, we zijn ook verzamelaars. Schilderij- en en beelden en prachtige vazen... We hebben er zelfs zoveel, dat we er speciaal een museum voor hebben laten bouwen. In de tuin van ons huis, hier aan de Laan van Meerderwaart.

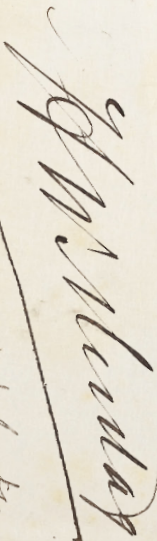
Ons museum heet 'De Mesdag Collectie' en iedereen is welkom om het te komen bekijken. Jullie natuurlijk ook! We zijn er zelf niet bij, maar zullen ervoor zorgen dat er mensen zijn die jullie van alles laten zien.

En als jullie er zijn, willen jullie ons dan ook ergens mee helpen? We hebben een heel bijzonder wandtapijt, met een heleboel verschillende dieren erop. Maar we zijn de tel een beetje kwijtgeraakt, want we ontdekken steeds weer andere dieren. Helpen jullie ons zoeken?

Alvast hartelijk dank daarvoor - en veel plezier in ons museum!

Hartelijke groet,

Hendrick Willem en Sientje Mesdag

J. Mesdag van Nanten